

at betragte Kirken som et andet Samfund end Staten, med sine særegne Formaal og Midler. Vi have søgt at komme den imøde saa vidt mulig ved Siden af, at vi tage Hensyn til den gamle Statsforbindelse; thi den kunne vi ikke bryde paa een Gang og navnlig jo paa ingen Maade, saa længe Grundloven opretholde den. Men har dette været den almindelige Bestræbelse at gaa i den Retning, da er det, jeg maa betragte det Forslag, som er stillet af det ærede Medlem for Svendborg (S. M. Hansen), og som, efter at være kommet frem forrige Aar, har gjentaget sig først i een og saa i en anden Skikkelse, som et ligefremt Brud med hele den Land, hvort vi hidtil have givet Love om kirkelige Forhold. Nu har den ærede Forslagsstiller jo selv indrømmet, at han er kommen i Modsigelse dermed; thi han har set, at der maaatte gjøres Undtagelse med Hensyn til Sognebaandsløse og Valgmenigheder, hvad dog maa være et klart Bevis paa, at selve Tanken er i Strid med hele den Udvikling, hvort vi hidtil ere gaaede. Vi kunne ikke betragte Præsterne som rene Statsembedsmænd; thi gjøre vi dette, komme vi ind i følger, som vilde være ødelæggende for vort hele aandelige og kirkelige Liv. Det har jeg allerede een Gang paavist, at hvis vi komme til den Betragtning, at Præsterne ere Statsembedsmænd, maa Præsterne ogsaa være bundne til at følge, hvad Staten paalægger dem at mene og tro osv. saa have vi ikke længere at tage Hensyn til deres egen Tro; man kan saa mange Steder i alt Fald i andre Lande høre Præster sige: Det kommer ikke an paa, hvad vi mene, og vi tro, men kun paa, hvad Staten paalægger os at sige; men det er en Anskuelse, vi paa ingen Maade skulde give Rum, thi det er til Fordærvelse for Præstestanden og til Fordærvelse for Menigheden; vi skulle netop hærde, at Præsterne ere en ganske anden Slags Embedsmænd end Statens Embedsmænd. — Skulle vi endelig sammenligne dem med andre Embedsmænd, blive de nærmest at sammenligne med Læger, og jeg vil da spørge: Er der Noget, der tænker paa, naar vi fastsætte Tarten for den Betaling, en Læge maa kræve for en eller anden Embedsforretning, at for-

hyde ham at tage, hvad man vil give ham ud derover? Vilde det ikke vække den største Forundring, hvis man vilde gjøre et saadant Forslag? Og jeg vil endnu spørge: Er der noget Land, hvor der gives en saadan Bestemmelse som den, her foreslaas? Jeg kjender intet (S. h. Nielsen: Vi skulle ikke følge andre Lande); ja, det er sandt nok, vi have hidtil været foran i Udviklingen netop med Hensyn til Ordningen af de kirkelige Forhold og staaet som Mønster for andre Lande, saaledes at flere ere fulgte efter og have sagt: Deri kunne vi lære Noget af Danmark; men naar vi gaa den her foreslaaede Vej, gaa vi i modsat Retning af den, vi hidtil have fulgt, og det Mønster, vi da blive, vil ikke være til Gæsteligning, men til Advarsel for andre Lande. Derfor kan jeg ikke Andet end fastholde, at det er rigtigt at stille Forslaget saaledes, som min ærede Sidemand og Ven (Termanzen) har stillet det; ikkun dette er i Overensstemmelse med, hvad Folkethinget hidtil har holdt paa, og det ogsaa med Hensyn til selve det Hovedforslag om Lønningsforholdene, som nu igjen foreligger, indtil i forrige Aar det ulykkelige andet Vindringsforslag kom frem.

Termanzen: De ærede Medlemmer for Vejle Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) og Viborg Amts 4de Valgkreds (Kjær) have gjort den Indvending imod mig og min ærede Medforslagsstiller, at vi have stillet os, som om vi stode ligeoverfor en fulbstændig fri Kirke. Dette er imidlertid ikke Tilfældet; vi føle meget godt, at der mangler en hel Del i, hvad der kan kaldes fulbstændig Frihed i kirkelig Henseende. Men de ærede Medlemmer stille sig, som om vi stode i en fulbstændig Evangskirke, som om den gamle Statskirke var bestaaende med hele sin Evang, saaledes som den har været her hos os og endnu er i andre Lande, hvor der er Statskirker, og det er netop det Brænge ved deres Standpunkt. Naar det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Kjær) negtede mig Berettigelse til at anvende de Udtryk fra den apostoliske Kirke, som jeg anførte, idet han mente, at det kunde kun anvendes med Nette der, hvor Stat og Kirke ere fulbstændig adskilte, saa kan jeg in-